

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5750043
ชื่อโครงการย่อยที่ 3 : การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง
ชื่อนักวิจัย : ผศ.ดร.พรภัส สุวรรณรัตน์ **หน่วยงาน** : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ระยะเวลาโครงการ : 1 สิงหาคม 2557 – 31 กรกฎาคม 2558

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่นำเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แต่ทว่าจากสภาพในปัจจุบันพบว่าการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอยู่เป็นอันมาก การวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง และเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง ในส่วนของพื้นที่ศึกษาวิจัย ทีมผู้วิจัยเลือกพื้นที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ใน 4 จังหวัดที่มีอาณาเขตระหว่างไทยและลาว คือ จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม และมุกดาหาร ซึ่งประกอบด้วย 8 ชาติพันธุ์อันได้แก่ ไทดำ ไทพวน ไทญ้อ ภูไท ไทแสก ไทข่า/บรู ไทสื้อ และไทกะเลิง

ทีมผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงที่มีศักยภาพในการแข่งขัน ความสัมพันธ์และผลกระทบของความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงที่มีต่อความสำเร็จของชุมชนชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงจากการพัฒนาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเภทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป้าหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 3,035 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือของการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-Test F-test (ANOVA และ MANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ การถดถอยแบบพหุคูณ และทำการสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 160 คน โดยทำการวิเคราะห์แบบ Open Coding Analysis

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทดำและภูไทมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ การท่องเที่ยวที่โดดเด่นมากที่สุดในธุรกิจที่พักแรม (เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่นๆ) ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ไทสื้อ ไทญ้อ ไทข่า/บรู และไทกะเลิง มีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวที่โดดเด่นมากที่สุดในธุรกิจสินค้าที่ระลึก (เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่นๆ) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทแสกมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวที่โดดเด่นมากที่สุดในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม (เมื่อ

เปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่นๆ) ผู้ตอบแบบสอบถามธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความสำเร็จของชุมชนจากการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงอยู่ในระดับมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงที่มี ชาติพันธุ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงแตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงที่เป็นชาติพันธุ์ภูไท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงโดยรวม และเป็นรายด้านคือ ด้านปัจจัยการผลิตและ ด้านความพร้อมในการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามธุรกิจการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงที่เป็นชาติพันธุ์อื่นๆ

ความสามารถในการแข่งขัน ด้านปัจจัยการผลิต ด้านอุปสงค์ ด้านกิจกรรมเชื่อมโยงและสนับสนุน ด้านความพร้อมในการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ด้านปัจจัยภาครัฐ และด้านปัจจัยเอื้ออื่น ๆ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวก (เป็นปัจจัยที่เอื้อ) ต่อความสำเร็จของชุมชนจากการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง

ทีมผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงโดยการทำ Tourism Cluster Development โดยสามารถแบ่งกลุ่มการพัฒนาออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีศักยภาพและความโดดเด่นในธุรกิจที่พักแรม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ภูไท และกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ กลุ่มที่มีศักยภาพและความโดดเด่นในธุรกิจสินค้าที่ระลึก ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทส่วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน กลุ่มชาติพันธุ์ไทญ้อ กลุ่มชาติพันธุ์ไทกะเลิง และ กลุ่มชาติพันธุ์ไทข่า/บรู และกลุ่มที่มีศักยภาพและความโดดเด่นในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทแสก

คำสำคัญ : ความสามารถในการแข่งขัน, ชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง, การท่องเที่ยว, การพัฒนาการท่องเที่ยว

Abstract

Project code : RDG5750043
Sub-project title : Tourism Industry Competitiveness Enhancement of Mekong Ethnic Groups.
Researcher : Assistant Professor Dr. Pornlapas Suwannarat
Project period : 1st August – 31st August 2015

Albeit many studies have supported the view that tourism industry generates income to Thai economy considerably each year, however, it can be seen that the tourism in Mekong Ethnic Group in the Northeast of Thailand has not yet developed fully compared to its potential capacity. Relatively little attention has been paid to this issue. Hence, this study focuses on the competitiveness enhancement of tourism industry of Mekong Ethnic Groups for tourism development in the region. Four provinces of the Northeast region including Loei, Nong Khai, Nakhon Phanom, and Mukdahan are the areas of study that have eight Mekong Ethnic Group: Phuthai, Tai Dam, So, Phuan, Voy, Kaloeng, Saek, and Kha.

Researcher Team, thus, studies the potential sector of tourism industry of the Mekong Ethnic Groups and the effects of the tourism competitiveness of Mekong Ethnic Groups on the success of tourism development by collecting data from 3,035 respondents of tourism industry of Mekong Ethnic Groups. The statistics used for data analysis include mean, standard deviation, t-test, F-test, (ANOVA and MANOVA), multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. Also, the interviewing from 160 related interviewees has also been conducted via open coding analysis technique.

The results indicate that Mekong Ethnic Group of Phuthai and Tai Dam are most capable of housing/homestay business sector, whilst Saek is most notably in its potential sector of food and beverage business. Souvenir business sector is the most prominent sector of other Mekong Ethnic Groups. Respondents in tourism industry of Mekong Ethnic Group agreed with having tourism competitiveness in a moderate level: factor condition; demand condition; related and supporting industries; firm strategy, structure, and rivalry; government; and other conditions. They agreed with the success of tourism development in a high level: employment creation, income enhancement, community participation support,

ethnic culture and identity preservation promotion, and people's skills and knowledge augmentation.

Respondents in tourism industry of Mekong Ethnic Group with different ethnic background agree with having tourism competitiveness differently. Respondents in tourism industry of Mekong Ethnic Group who have Phuthai ethnic background have agreed to have tourism competitiveness higher than those who have other ethnic background. Also, the tourism competitiveness of Mekong Ethnic Groups has positive effect on the success of tourism development.

Last but not least, recommendation has been arisen from this study to enhance tourism competitiveness of Mekong Ethnic Groups via the analysis of Tourism Cluster Development. The development direction and schemes could be classified into three groups: hotel/homestay business development group, food and beverage business development group, and souvenir business development group.

Keywords: Competitiveness, Mekong Ethnic Group, Tourism, Tourism Development